

PERSPEKTIV

Det danske magasin

Redaktør: Henning Fonsmark – I redaktionen: Jørgen Claudi, Torkil Kemp og Jens Kistrup

9. ÅRGANG 5 FEBRUAR 1962

INDHOLD

NOTATER	3
<i>Eiler Jørgensen</i> : Hvad er „nok“?	5
<i>Palle Nielsen</i> : Frans Masereel	19
<i>Carl Stief</i> : Ivo Andrić	27
<i>Jacob Paludan</i> : Smaa Apropos'er	36
<i>Henrik Stangerup</i> : Digteren og solen, II	41
HOS FOTOGRAFEN XIX	
<i>Ole Vinding</i> : Thit Jensen	24
EPISTLER	
<i>Ole Hyltoft Petersen</i> : Dirigeres vore politikere af ismerne?	37
<i>Anders Bodelsen</i> : Fascisme og film	39
<i>Bent Grasten</i> : Svar til Anders Bodelsen	40
KOMMENTARER	
<i>Kunst</i> : Løst krudt og ny-romantik. Af Helge Ernst	47
<i>Film</i> : Filmindustrien – men også forfatterne. Af Bent Grasten	50
<i>Teater</i> : Skriget og Abell-bogen. Af Erik Ulrichsen	53
<i>Politik</i> : Presset mod Finland. Af Jørgen Schleimann	56
NYE BØGER	59
KONGRESSEN	63

Fra »Mein Stundenbuch« 1919. Træsnit

FRANS MASEREEL

Af Palle Nielsen

When I give, I give myself.

(Walt Whitman)

Der kan være grund til i denne angstens tid at gøre opmærksom på Frans Masereel, den store belgiske grafiker (født 1889).

Alt bliver lidt efter lidt noget andet, tit lige det modsatte. Det anses nu for lidt latterligt at tvivle på at de økonomiske magtkoncentrationer vil bruge deres magt til andet end sikring af den menneskelige frihed. Tidens pessimistiske menneskesyn standser brat op ved de store industri- og handelsmænd, politikere og generaler. Enhver krigsmagt er blevet et »værn« og generalerne fagfolk, der hader deres fag. Egen materialisme og appetit på at redde sig så meget af verdens goder så

billigt som muligt, kædes sammen med frihedsbegrebet. Andre befolkningsgrupper på andet kultur- eller uddannelsestrin må, hvis de vil undgå betegnelsen ryggesløse, leve i nøjsomhed, flid og glad offervilje.

Det er svært at komme uden om selvbedrag og angst for virkeligheden, men at ophøje disse til grundlag for den eneste sunde livsholdning og realistiske mulighed, er en anden sag. Under sådanne forhold er det en befrielse at møde en kunstner som Masereel, der i et rent formsprog kalder tingene ved deres rette navn.

Hans medium er træsnittet eller rettere

Fra »25 images de la passion d'un homme« 1918. Træsnit

træsnittrækken. De første: *Debout les morts*, *Les morts parlent* og *25 Images de la passion d'un homme* fremkom under den første verdenskrig samtidig med en række antikrigstegninger til en svejtsisk avis *La feuille*. Masereel opholdt sig i Svejt under krigen nært knyttet til kredsen om Romain Rolland. I begyndelsen af tyverne udkom i hurtig rækkefølge, i Tyskland, hans andre berømte serier eller historier uden ord: *Mein Stundenbuch*, *Die Sonne*, *Die Idee*, *Geschichte ohne Worte*,

Gesichter und Fratzen og *Die Stadt*. *Mein Stundenbuch* der må kaldes Masereels hovedværk er en udviklingsroman om et menneskes vandring gennem verden; der må være en lidelsens vej, men uadskilleligt forbundet med de gode menneskelige glæder. Glæden over at være menneske med andre, sansende og med trang til oplevelse og viden. Hans fortvivlelse modsvares af den overvældende oplevelse af det levende uden forbehold. Det er kunstnerens vej, undren og lidenskab. Der er over

»L'orateur« 1923. Træsnit

Masereels arbejder formalt og indholdsmæssigt en slående sandhed. Det synes umuligt at unddrage sig denne selvfølgelig, prunkløse kraft der får beskueren til ubetinget at modtage hans billeder, trods egen eventuel modstand, som stor kunst, sand meddelelse og dokumentation. Billedernes umiddelbare tale er meget klar. I stedet for at påstå at det onde, når alt kommer til alt, er det gode, lægger han det onde frem forstået og sat på plads som billede. Han tjener ingen dæmoni, hele eksistensen er sat ind, alt er fyldt ud; af hans eget.

I en stor del af verdens billedkunst er det fremmede lukket ind af kunstnerne selv af selvopgivelse og i protest mod intellektualisme

og teknokrati. Der er tale om en fuldstændig hengivelse til en enkelt side af eksistensen, det underbevidstes bevægelser og spor. Huset er i strid med sig selv, kun visse rum har virkelighed, at de andre eksisterer benægtes rent ud. Hvad er det for en verden, i verden, eller under verden, der i disse år tager billedfladen i besiddelse. Billedfladen, et af menneskets stærkeste bolværker og erkendelsesmuligheder er ved at blive opgivet. Det er frygteligt at nedbryde det kunstneriske sprog, for dermed umuliggøres de sande meddelelser mellem mennesker og det sidste store henfald er rykket nær, som en håndgribelig realitet. Dette er Masereel med til at forhale ved at søge helhed, omspændende og derved opnå den

Fra »Debout les morts« 1917. Træsnit

balance som gør det muligt at menneskeliggøre og, efter evne, tjene de lyse kræfter.

Som i anden kunst der stræber mod det bestemte og endegyldige i formen, åbner Marsereels billeder sig netop langt udover det på papiret synlige i anelser der kun er virkelige

for den enkelte, og som ikke her skal forstyrres af, et muligt, men også mere eller mindre håndfast forsøg på en kunstnerisk analyse. Hans billedrækker skal »læses« i deres helhed. Et godt sted at gøre det er studiensalen på Kobberstiksamlingen der ejer alle hans bøger.